

Gäller för: Verksamhet Klinisk fysiologi

Giltig från: 2025-06-25

Innehållsansvar: Anna Dudás, (anndu10), Överläkare

Giltig till: 2027-06-24

Granskad av: Flera granskare finns - se eftersättsblad

Godkänd av: Dritan Poci, (driipo), Sektionschef

Bimjälteskintigrafi, metod- och arbetsbeskrivning

Innehållsförteckning

Medicinsk bakgrund	2
Radiofarmakon	3
Tillvägagångssätt	3
Bokning	3
Kallelse och strålskyddsinformation	3
Tidsschema	3
Förberedelser före undersökning	3
Patientförberedelser på kliniken	3
Administration av radiofarmakon	4
Bildtagning NM/CT 670 Pro	4
Insamlingsparametrar	5
Bildtagning NM/CT 870 CZT	5
Bearbetning efter genomförd undersökning	5
Dokumentation	5
Tidsåtgång	5
Prioritering	5
Tolkning av undersökning	6
Felkällor	6
Medicinska komplikationer	6
Dosimetri	7

Arbetsgrupp	7
Bilagor	8
Referenser och relaterade dokument	8

Revideringar i denna version

25-06-24 Länk inlagd till insamlingsparametrar.

2025-05-30

- Utökad dokument till metod- och arbetsbeskrivning.
- **Fråga alltid RFC 1-2 veckor innan**, om det finns plats för en inmärkning.
- Hämta en Vacutainer-adapter och ett rör (9 ml) med mörkgrön kork (Lithium/Heparin, kolla utgångsdatum) i förrådet. Det får inte vara Heparin i **botten** på röret (då är det fel!)
  - När de är slut kan vi hämta nya på Hematologimottagningen, Nya Vårdbyggnaden, Bruna Stråket 5 (031-342 73 73).
  - Kolla alltid utgångsdatum på rören.

Syfte

Denna rutin beskriver bakgrundsinformation, genomförande och tolkning av bijnjälteskintigrafi.

Undersökningskod

750000	NM Bijnjältescintigrafi
750704	NM Bijnjältescintigrafi, SPECT

Medicinsk bakgrund

Genom att värma upp röda blodceller blir de mer rundade och rigida. Dessa denaturerade blodceller kan då inte längre ändra form, när de passerar kapillärerna i mjälten och tas snabbt upp i mjältvävnad.

Scintigrafi med ^{99m}Tc-märkta denaturerade röda blodkroppar kan på så sätt påvisa om det finns mjältvävnad eller inte. Maximum upptag nås i mjälten cirka 30 minuter efter injektion och över 80 % av aktiviteten finns kvar upp till 2 timmar efter injektion.

Indikationer

- Påvisa funktionell mjältvävnad, t.ex. splenektomerade patienter med misstanke om kvarvarande bijnjälte.
- Utredning av oklar förändring i buken, där mjältvävnad är en differentialdiagnos.

Kontraindikationer

- Graviditet; se: [Rutin gravida och ammande patienter vid nuklearmedicinska undersökningar](#).
- Annan nuklearmedicinsk undersökning två dygn före den aktuella.
- Överkänslighet mot den aktiva substansen eller mot något hjälpämne.

Radiofarmakon

- 100 MBq ^{99m}Tc-perteknetat + denaturerade röda blodkroppar (RBC).

Tillvägagångssätt

Bokning

Se dokument [Rutiner Gammabokningen](#) i Sharepoint

Kallelse och strålskyddsinformation

- Kallelse, finns i Agfa Scheduling
- Strålskyddsinformation, v.g. se [Restriktioner umgänge efter injektion](#)

Tidsschema

Statiska bilder och SPECT-DT på valfri gammakamera.

08:15: Patienten kommer

08:30: Tennjon

09:00: Rör till RFC

10:00: Injektion

11:00: Bildtagning

Förberedelser före undersökning

Fråga alltid RFC 1-2 veckor innan, om det finns plats för en inmärkning.

- Vid isotopbeställning av dosen (dagen före) väljer man även Tennjon.
- Hämta en Vacutainer-adapter och ett rör (9 ml) med mörkgrön kork (Litium/Heparin, kolla utgångsdatum) i förrådet. Det får inte vara Heparin **i botten** på röret (då är det fel)!
  - När de är slut kan vi hämta nya på Hematologimottagningen, Nya Vårdbyggnaden, Bruna Stråket 5 (031-342 73 73).
  - Kolla alltid utgångsdatum på rören!

Patientförberedelser på kliniken

- Ge tennjon, enligt rutin [Tennjon, inmärkning, arbetsbeskrivning](#)
  - Följ beskrivningen fram till rubrik ”Märkning av radiofarmakon”.
- Sätt PVK. Helst inte blå.

- **Efter 30 minuter:**
  - Koppla på en Vacutaineradapter och fyll röret till 6 ml (mer går inte i).
  - Vänd på röret några gånger.
- **Röret ska omgående ner till RFC**, för inmärkning.
  - Det går bra att skicka det i hissen om du ringer först, så att personalen på RFC tar emot direkt¹
  - Ändra till ”Inmärkt blod” på etiketten som följde med tennjon. Sätt den på röret.
- Inmärkningen tar cirka 60 minuter.
- När den är klar kommer röret med märkta RBC (perteknetat och denaturerade blodkroppar) upp med hissen.

Administration av radiofarmakon

Iv. injektion av de märkta RBC cirka 60 minuter innan bildtagning.

- V.g. se rutin för [extravasala injektioner med radioaktivt ämne](#)
- V.g. se rutin för [dekontaminering](#)

Bildtagning NM/CT 670 Pro

Kollimator

LEHR

Protokoll

BIMJALTE

Utförande

AP/PA BUK (statisk bild)

- Patienten på rygg med armarna ovanför huvudet.
  - Vid behov kan man placera armarna längs sidorna.
- Hela buken i synfältet, centrerad på lever och mjälte i mitten.
  - Ungefär från armhålan och nedåt.
  - Eventuell extra bild över nedre buk kan behövas, rådfråga ansvarig läkare.
- Hö-markering med Co-preparat.
- Tid: Max 20 minuter.

SPECT/CT

¹ Överenskommet med RFC 2023-05-04.

- Patienten på rygg med armarna ovanför huvudet.
- Hela buken i synfältet, centrerad på lever och mjälte i mitten.
  - Kontrollera med ansvarig NM-läkare utifrån den planara bilden.
- Tid: Cirka 35 minuter.
- Visa ansvarig NM-läkare innan du skickar patienten.

Insamlingsparametrar

[Länk](#) till gemensamt dokument om insamlingsparametrar.

Bildtagning NM/CT 870 CZT

Ej aktuell.

Bearbetning efter genomförd undersökning

Bildbearbetning av SPECT/CT i Xeleris:

1. Markera serier med namn TOMO xxx och CT xxx (ej scout).
2. Öppna med Q.Volumetrix MI Evolution.
3. Inte mycket rörelser i bilden: välj ”Original”.
4. Mycket rörelser i bilden:
  - a. Korrigera genom att bocka i X motion / Y motion.
  - b. Tryck på ”Auto” och sedan tryck på ”Corrected”.
5. Om bilderna matchar välj ”Passed”.
6. För att spara bilden tryck på ”File” à ”Save & Exit” à ”OK”.

Dokumentation

- Exportera bilderna genom att klicka på knappen ”AGFAVGR” i Xeleris.
- Efter arkivering: Se till så ikonen ”CD-skivan” visas vid patientnamnet i Xeleris, som ett kvitto att bilderna har tagits emot i Enterprise Imaging.
- Vid akut undersökning markeras undersökningen **AKUT** i Enterprise Imaging så att läkarna kan prioritera svarsskrivning.

Tidsåtgång

• Tennjon och inmärkning på isotopintaget	Cirka 1,5 timme
• Bildtagning	Cirka 1,5 timme
• Totalt	Cirka 4–4,5 timmar

Prioritering

Se ”[Remissprioritering Nuklearmedicin](#)”.

Prioriteringsgrad: inom 1–2 veckor

Undersökningsanmärkning: VGR-ID

Tolkning av undersökning

Kontrollera den fysiologiska upptagsfördelningen för att kontrollera inmärkningens kvalitet. Jämför med eventuella PET-DT, diagnostiska DT- eller MR-undersökningar. Allt fokalt upptag ska betraktas som mjältvävnad.

Svarsmall

Intravenös injektion av denaturerade röda blodkroppar (RBC) märkta med 100 MBq ^{99m}Tc -perteknetat.

Planar bildtagning över buken 60 minuter efter injektion, följt av SPECT inklusive CT (lågdos) för attenueringskorrektur och lokalisering.

FYND:

Fokalt förhöjt upptag ses i [...]

I övrigt ses fysiologiskt upptag i blodpool, lever och mjälte.

BEDÖMNING:

Hållpunkter för ektopisk mjältvävnad/splenos i [...]

Inga hållpunkter för ektopisk mjältvävnad / splenos.

Felkällor

- Vissa läkemedel kan påverka inmärkningen: heparin, metyldopa, hydralazine, propranolol, jodkontrast
- Förberedelse med tennjon:
  - Otillräcklig tennjon: ^{99m}Tc -perteknetat penetrerar fritt, men fastnar inte i röda blodkroppen, upptag som vid fritt perteknetat (tyreoidea, ventrikel, osv).
  - För mycket tennjon: ^{99m}Tc -perteknetat kan inte penetrera röda blodkroppen, upptag som vid fri perteknetat (tyreoidea, ventrikel, osv).
- Denaturering av röda blodkroppar:
  - För låg temperatur/för kort tid: högre aktivitet i blodpool, lägre upptag i mjälten.
  - För hög temperatur/för lång tid: högre aktivitet i levern, lägre upptag i mjälten.
- Ändrad anatomi efter olycka/operation.

Medicinska komplikationer

Risk av administrering blod till fel patient

- En patient per dag bokas för bimmjältesskintigrafi och/eller blödningskintigrafi.

Eventuell extravasal injektion eller tromboflebit i samband med nålsättning.

- Se rutin för [extravasala injektioner med radioaktivt ämne](#)

Dosimetri

Administrerad aktivitet av 100 MBq ger en effektiv dos av 0,85 mSv (0,0085 mSv/MBq) för vuxna.

TABLE I.3. RADIATION ABSORBED DOSE ESTIMATES IN ORGANS FOR ^{99m}Tc LABELLED RED BLOOD CELLS

Organ	From cell kinetics (mSv/MBq)	From organ blood volume (mSv/MBq)
Total body	0.016	0.005
Spleen	0.018	0.01–0.017
Blood	0.052	
Red marrow	0.022	
Liver		0.01–0.026

Source: See Ref. [I.2].

TABLE I.4. RADIATION DOSIMETRY IN ADULTS

Radiopharmaceutical	Administered activity (MBq)	Organ receiving the largest radiation dose (mSv/MBq)	Effective dose equivalent (mSv/MBq)
Tc-99m labelled red blood cells	750–1100	Heart 0.023	0.0085

Source: See p. 253 of Ref. [I.1].

Figur 1 Dosimetritabell från IAEA Radiolabelled autologous cells: methods and standardization for clinical use.

Ansvar

Medarbetare ansvarar för att sätta sig in i och efterleva rutinen.

Linjechef ansvarar för att tillkännage rutinen och följa upp efterlevnad.

Verksamhetschef ansvarar för ledningssystemet.

Uppföljning, utvärdering och revision

Avsteg från rutinen av betydelse för journalföring dokumenteras i Agfa.

Felhändelser eller risk för fel rapporteras i MedControl PRO.

Dokumentation

Styrande dokument arkiveras i Sofia STY.

Redovisande dokument ska hanteras enligt sjukhusets gällande rutiner för arkivering av allmänna handlingar.

Arbetsgrupp

Anna Dudás, vårdenhetsöverläkare

Hana Bakr, sjukhusfysiker

Carina Höök, röntgensjuksköterska

Viktor Lysell, sektionsledare

Bilagor

länk till "[Info till remittent](#)"

Referenser och relaterade dokument

[EANM Guide Chapter 9.2, Splenic Function](#)

[EANM Technologists's Guide Gastrointestinal Molecular Imaging, Chapter 6: Hepatobiliary and Spleen studies](#)

[Radiolabelled autologous cells: methods and standardization for clinical use.](#)
International Atomic Energy Agency, 2015. IAEA human health series, ISSN 2075-3772; no. 5, STI/PUB/1437, ISBN 978-92-0-101310-1

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet Klinisk fysiologi

Innehållsansvar: Anna Dudás, (anndu10), Överläkare

Granskad av: Johanna Dalmo, (johda6), Sjukhusfysiker, Jesus Lopez Urdaneta, (jeslo10), Sektionschef

Godkänd av: Dritan Poci, (driipo), Sektionschef

Dokument-ID: SU9800-1516193980-34

Version: 10.0

Giltig från: 2025-06-25

Giltig till: 2027-06-24